

Redactioneel

Prof. dr. dr. R.W.M. Giard*

Onder professoren

Onlangs nam een rechtsbijstandsverzekeraar afscheid van een van zijn medische adviseurs, een emeritus hoogleraar chirurgie die inmiddels tot de leeftijdsgroep 80+ behoort. De man zelf vond dat afscheid eigenlijk te vroeg: het ging toch nog allemaal prima? Het deskundigenwereldje – en zeker dat van de medisch deskundigen – kent een hoog ‘onder professoren’-gehalte en velen van hen zijn al met emeritaat. Wat te denken van een niet meer in de dagelijkse praktijk werkzame deskundige?

We bevinden ons momenteel midden in de discussie over het ophogen van de pensioengerechtigde leeftijd en een van de argumenten om mensen langer te laten doorwerken is dat velen bij het bereiken van de thans geldende AOW-leeftijd nog als fitte ouderen – in Koot en Bie-taal als ‘krasse knarren’ – kunnen worden geïnclassificeerd. Zonde toch om hen uit het arbeidsproces te verbannen? Dit geldt zeker als zij als ‘topper’ een grote naam en faam hebben opgebouwd op hun vakgebied. Talrijke 65'ers uit deze groep zien het daarom als een affront dat van rechtswege hun beroepsbestaan eindigt, sommigen vochten in het verleden zelfs hun ontslag bij de rechter aan. Emeritus hoogleraar Smalhout (83) is zo iemand en hij vindt pensionering een recht en geen verplichting. Ook hij staat als ‘éminence grise’ graag nog steeds slachtoffers als deskundige – in procedures – bij wanneer het om vermeende medische fouten gaat.

Er zijn twee thema's die hier onze speciale aandacht vragen. Ten eerste: moet er binnen een juridische context bijzondere betekenis worden toegekend aan het feit dat een deskundige de academische rang van hoogleraar heeft? Ten tweede: hoe onwenselijk is het om iemand als deskundige te raadplegen die niet meer actief is in zijn of haar beroep?

De persoon van de deskundige is eigenlijk niet zo belangrijk, wel diens specifieke vaardigheden die hem of haar kwalificeren om deskundigenrapportages op te stellen. De gedragscode van het *Landelijk Register van Gerechtelijk Deskundigen* (LRGD) stelt in artikel 2.1:

‘De deskundige aanvaardt zijn benoeming slechts indien hij, al dan niet samen met de door hem onder zijn verantwoordelijkheid bij de uitvoering van de opdracht betrokken hulppersonen, over voldoende kennis en ervaring beschikt voor een adequate uitvoering daarvan.’

Maar waaruit blijkt nu die gewenste deskundigheid en begrijpt de als deskundig gedooftverfde persoon ook de juridische dimensie van zijn werk voldoende? De keer op keer in de jurisprudentie opduikende maatman is niet een Nobelprijswinnaar, een toponderzoeker of wat dies meer zij. Het is de gemiddelde, de redelijke bekwame mens, die in een nader omschreven situatie de juiste dingen doet – bijna typisch voor ons immer polderende land. Dus een poldermodeldeskundige moet liefst van gelijke statuur zijn en onder dezelfde omstandigheden werkzaam zijn, want zo kent hij of zij de situatie goed uit eigen ervaring en is zo beter dan wie dan ook in staat over gebeurtenissen redelijk te oordelen. Het gelijk van de deskundige zal uit diens toetsbare argumenten dienen te blijken, niet op grond van het *argumentum ad verecundiam*, het autoriteitsargument of – beter – de autoriteitsdrogreden.

Het is in het kader van een procedure aan de juridische beslisser om de argumenten van deskundigen steeds zorgvuldig te wegen. De sociale psycho-

* Prof. dr. dr. R.W.M. Giard is hoogleraar methodologie en aansprakelijkheid bij de Erasmus School of Law in Rotterdam, praktiserend medisch specialist en redacteur van dit tijdschrift.
Met dank aan Hans Nijboer voor zijn commentaren op een eerdere versie van dit artikel.

logie heeft inmiddels duidelijk gemaakt dat we wel degelijk beïnvloedbaar zijn door de maatschappelijke status van een persoon. Daar maken advocaten soms even bewust als dankbaar gebruik van. In de medische wereld is het dientengevolge zaak na te vragen of de desbetreffende hoogleraar deskundig is op het onderwerp dat in het geschil centraal staat en ook hoeveel praktische ervaring hij of zij met de kwestie heeft. Het meeste praktische werk in de gezondheidszorg wordt namelijk niet door hooggeleerden maar door artsen uit lagere hiërarchische echelons uitgevoerd.

En dan de tweede vraag: mag iemand die niet meer in de dagelijkse praktijk werkzaam is nog deskundigenonderzoek verrichten? Mijn antwoord op deze vraag is even eenvoudig als pertinent: driewerf neen! Een deskundige hoort met diens beide voeten in de klei te staan en te weten wat ploeteren is. Wie niet meer werkt, bekijkt al spoedig kwesties anders, meer van afstand, daardoor meer beschouwend en verliest gaandeweg het relativiseringsvermogen dat eigen is aan degenen die wel dagelijks met de bijzonderheden en de beperkingen van hun vak geconfronteerd worden. Inmiddels geven de tuchtcolleges voor de gezondheidszorg ook blijk van een dergelijke redenering want waar vroeger de leeftijdsgrens van 70 jaar werd gehanteerd, geldt nu voor de deskundige beroepsgenoten dat hun deelname eindigt wanneer zij hun stethoscoop aan de wilgen hangen.

Idealiter zullen rechtbankdeskundigen voortaan worden gerekruteerd uit de groeiende schare speciaal voor dit doel opgeleide professionals. Ook voor hoogleraren geldt dat zij zich eerst verder zullen moeten bekwamen in de gespecialiseerde kennis en vaardigheden nodig om als deskundige de rechter goed te kunnen adviseren. Tot slot een deskundigenoordeel van Friedrich Nietzsche over de hierboven beschreven problematiek:

'Iedereen heeft precies zoveel ijdelheid als het hem aan verstand ontbreekt.'